O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

URGANCH DAVLAT UNIVERSITETI

"TASDIQLAYMAN"
Urganch davlat universiteti rektori
_____________B.Abdullayev
_____________ 2024-yil

MAMLAKATSHUNOSLIK

FAN DASTURI

Bilim sohasi:	200 000 – San’at va gumanitar fanlar
Ta’lim sohasi:	230 000 – Tillar
Ta’lim yo‘nalishlari:	60230100 – Filologiya va tillarni o’qitish (Ingliz tili)

URGANCH – 2024

I. KIRISH

Fan/modul kodi MSHK 1404	**O'quv yili** 2024-2025		**Semestr** 4	**ECTS – Kreditlar** 4
Fan/modul turi Majburiy	**Ta`lim tili** Ingliz			**Haftadagi dars soatlari** 4
Fanning nomi **Mamlakatshunoslik**	**Ma`ruza** (soat)	**Auditoriya mashg`ulot lari** **(soat)**	**Mustaqil ta'lim mashg'ulotlari** **(soat)**	**Jami yuklama** **(soat)**
	-	60 soat	60 soat	120 (soat)

II.O'quv fanining dolzarbligi va oliy kasbiy ta'limdagi o'rni

Mamlakatshunoslik fani talabalarga o'rganilayotgan chet tilida gapiradigan mamlakatlarning aholisi, geografik o'rni, iqlimi, tarixi, jahon miqyosidagi siyosiy o'rni, madaniyati, urf odatlari va iqtisodi haqida keng ma'lumot berishga hizmat qiladi. Shu bilan birga, bu fanni o'qitishda asosiy e'tibor talabalarning lug'at boyligini o'qitilayotgan tildagi terminlar, atamalar va so'z birikmalarining ma'nolarini chuqur anglashga, jonli til bilan aloqa qilishlariga, hozirgi zamon ingliz tilining o'ziga hos hususiyatlarini o'rgatishga qaratiladi. Bundan tashqari, mazkur fan talabalarning vatan'arvarlik fazilatlarini rivojlantirishga, chet tili orqali madaniyatlararo muloqotni amalga oshirishga hizmat qiladi. "Mamlakatshunoslik" fani matematik va tabiiy-ilmiy fanlar blokiga kiritilgan kurs hisoblanib, 2 kursda o'qitilishi maqsadga muvofiq. "Mamlakatshunoslik" fani xorijiy til va adabiyoti (ingliz tili), filologiya va tillarni o'qitish (ingliz, fransuz, nemis tillari), tarjima nazariyasi va amaliyoti (ingliz, nemis tillari) bakalavriat ta'lim yo'nalishlarida o'qitiladi. Mazkur fan nafaqat chet tili bilan balki tilshunoslik, leksikologiya, falsafa, siyosatshunoslik, iqtisodiyot va boshqa fanlar bilan uzviy bog'liqdir. Ular birgalikda talabalarning mahlum yo'nalishdagi bilimlarini mustahkamlab barkamol shaxs bo'lib yetishishlariga xizmat qiladi.

III. O'quv fanining maqsadi va vazifasi

Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga o'rganilayotgan chet tilida gapiradigan mamlakatlarning siyosiy iqtisodiy geografiyasi haqida nazariy bilimlarni, tarixiy rivoji va zamonaviyligi nuqtai nazaridan iqtisodiy, ijtimoiy - siyosiy tizimi, xalqaro munosabatlari, uning jahon hamjamiyatidagi geografik o'rni haqida keng ma'lumot berish va ular haqidagi ma'lumotlarni amaliyotda qo'llay olishdan iborat.

Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, iqtisodiy-ijtimoiy hodisa va jarayonlarga tanqidiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.

Fan bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma va malakalariga quyidagi talablar qo'yiladi.

Talaba:

- til sohibining keng tarqalgan kundalik va kasbiy vaziyatlarda so'zlagan nutqini tushuna olishni;
- radio, televidenie, audio-videokassetalar orqali tinglash uchun berilgan kasbga oid autentik ilmiy matnlarni tushuna olish va ulardan o'zi uchun zarur bo'lgan ahborotni ***bilishi*** kerak.

Bular bilan bir qatorda bakalavr:

•matnlarni lingvistik husuusiyatlari ***haqida tasavvurga ega bo'lishi***;

•ingliz, fransuz, nemis tilida so'zlashadigan davlatlar madaniyati xususiyatlarini qiyoslash, solishtirish va tahlil qilish;

•xorijiy mutaxassislar bilan kasbiy va maishiy vaziyatlarda jonli muloqot olib borish;

•soha bo'yicha, suhbat, nutq va ma'ruzalarni tinglab zarur bo'lgan ahborotni yozib olish;

•tili o'rganilayotgan mamlakat haqida ma'lumotlar to'plab annotatsiya, referat, ma'ruza, taqdimot tayyorlash va taqdim eta olish ***ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak***;

•yangi informatsion texnologiyalardan kasbga yo'naltirilgan maqsadlarda foydalana olish ***malakalariga ega bo'lishi kerak***.

IV.Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

Ingliz tili

1-mavzu. Buyuk Britaniya geografik o'rni, hududi, qismlari va iqlimi

Buyuk Britaniyaning geografik o'rni, joylashuvi, tog'lari, daryolari, ko'llari; Buyuk Britaniya hududini tashkil etuvchi regionlari, muhim shaharlari va iqlimi, aholisi, ajdodlari, hududi, o'simliklari va hayvonot dunyosi, Buyuk Britaniya va Shimoliy Irlandiya Birlashgan Qirolligini tashkil qiluvchi mamlakatlar: Angliya, Shotlandiya, Uels va Shimoliy Irlandiya haqida mag'lumotlar.

2-mavzu. Buyuk Britaniya tarixi

Buyuk Britaniyaning tarixi, Keltlar va Rimliklar, German qabilalari, Anglo-Saksonlar va Normanlar, Angliya qirolliklarining yaratilishi, O'rta Asrlar tarixi – Tudor dinastiyasining yaratilishi, Britaniya Imperiyasining vujudga kelishi, Napoleon Bonapart urushi, Viktoriya asri, 1 va 2 - Jahon urushlari, Yevropa ittifoqi, Margaret Tetcher hukmronligi.

3-mavzu. Buyuk Britaniya davlat tuzumi

Buyuk Britaniyaning davlat tuzilishi va boshqarish tizimi, Bosh vazir boshqaruvi faoliyati, parlament-Lordlar va Umumiy palata faoliyati, Mahalliy hukumat faoliyati tizimi, Mahkama - Huquq sohasi faoliyati, Angliya, Shotlandiya, Uels va Shimoliy Irlandiyada faoliyat olib boruvchi sudlar va ularning turlari, Siyosiy partiyalar va ularning faoliyatlari, Torilar partiyasi, Leyboristlar 'artiyasi, Saylovlarni tashkil etish tartiblari;

4-mavzu. Buyuk Britaniya davlat ramzlari

Buyuk Britaniya davlat ramzlari: bayrog'i, gerbi, madhiyasi, o'simlik ramzlari va muqaddas avliyolari va ularning tarixi.

5-mavzu. Buyuk Britaniyada ta'lim tizimi

Buyuk Britaniyaning maktabgacha bo'lgan ta'limi, maktab formalari, maktab o'quvchilarinig hayoti, davlat va hususiy maktablar faoliyati, o'rta va oliy ta'limi, o'qishdan tashqari faoliyatlar- ijtimoiy, madaniy va sport faoliyatlari, nufuzli universitetlar Oksford, Kembridj va ularning faoliyatlari.

6-mavzu. Britaniyaliklarning urf-odatlari, bayramlari.

Buyuk Britaniyaning bayramlari, urf-odatlari, madaniyati hamda sport turlari, milliy anhanalari – Kristmas bayrami, Yangi yil, Hellouen, Pasxa, davlat bayramlari, Gay Fokas tuni, Hotira bayrami, Shotlandiyaning Avliyo Endryu kuni bayrami, Uelsning Avliyo Deyvid kuni milliy bayrami,

Shimoliy Irlandiyaning Avliyo Patrik kuni bayrami, Angliyaning Avliyo Jordj kuni milliy bayrami va boshqalar.

7-mavzu. Buyuk Britaniyaning iqtisodi.

Buyuk Britaniyaning iqtisodi, sanoati, ishlab chiqarish korxonalari hamda ahborot uzatish vositalari, Britani televideniya va radio kompaniyasi, BBS, nodavlat televidenie va radio tashkilotlari, televidenieda litsenziyalash faoliyati, matbuot, gazeta va jurnallar turlari hamda faoliyatlari, Britaniya sport hayoti, futbol, regbi, kriket, stol tennisi va koplab boshqa sport turlari faoliyatlari.

8-mavzu. AQSH geografik o'rni, aholisi va tabiiy qazilma boyliklari

Amerika Qo'shma SHtatlari geografiyasi, hududiy joylashuvi, daryolari, ko'llari va tog'lari, AQSH iqlimi, asosiy shaharlari, aholisi, o'simliklar va hayvonot dunyosi, tabiiy resurslari, yer usti va yer osti boyliklari, atrof muhitni muhofaza qilish tashkilotlari faoliyatlari, AQSH viloyatlari: Shimoliy sharqiy viloyat shtatlari, O'rta Atlantika viloyati shtatlari, Janubiy viloyat shtatlari, O'rta-g'arb viloyati shtatlari, Janubiy G'arbiy viloyat shtatlari, G'arb viloyati shtatlari.

9- mavzu. AQSH tarixi

AQSH tarixi, mustamlaka davridan avvalgi Amerika hayoti, Yevropa kashfiyoti, Vikinglar, Amerikaning mustamlaka davri hayoti, Angliyaning 13 mustamlakasi, siyosiy, ijtimoiy, iqtisodiy imkoniyatlar, mustamlakachilar va hukumat, mustaqillik harakatlari, mustaqillik deklaratsiyasining imzolanishi, Buyuk imperiya ustidan g'alaba, yangi millatning shakllanishi, yangi hukumatning tashkil etilishi, ijtimoiy reformalar, AQSHda fuqarolar urushi va qayta qurish, sanoatlashtirish va reformalar, yangi mahsulotlarning yaratilishi va vojlantirilishi, tabiiy resurslar, AQSHning jahon urushlarida ishtiroki, AQSHning ikkinchi jahon urushidagi tutgan o'rni.

10-mavzu. AQSH davlat tuzumi

AQSHning davlat tuzilishi, qonun chiqaruvchi, ijro etuvchi va sud huquq sohasi faoliyatlari, AQSH kongresi, AQSH Konstitutsiyasi va uning tarkibi, siyosiy partiyalar faoliyatlari, saylovlarni o'tkizish tartibi, AQSH davlat ramzlari, bayrog'i, gerbi, madhiyasi, Ozodlik haykali,

milliy ramz sifatida qabul qilingan qushlari, hayvonlari va o'simliklari, va hokazolar.

11-mavzu. AQSH ta'lim tizimi

AQSHning maktabgacha bo'lgan ta'limi, o'rta va oliy ta'limi, maktab formalari, maktab o'quvchilarinig hayoti, davlat va hususiy maktablar faoliyati, o'rta va oliy ta'limi, o'qishdan tashqari faoliyatlar-ijtimoiy, madaniy va sport faoliyatlari, nufuzli universitetlar, oliygohlarga qabul qilish tartibi, imtihonlar, AQSH va Buyuk Britaniya tahlim tizimi o'rtasidagi farqlar va o'hshashliklar.

12-mavzu. AQSH iqtisodi, sporti va ommaviy axborot vositalari

AQSH iqtisodi, sanoati, ishlab chiqarish korxonalari hamda axborot uzatish vositalari. AQSH televideniya va radio kompaniyalari, nodavlat televidenie va radio tashkilotlari, televidenieda litsenziyalash faoliyati, matbuot, gazeta va jurnallar turlari hamda faoliyatlari, internet, AQSH sport hayoti, beyzbol va ko'plab boshqa sport turlari faoliyatlari, Amerika madaniyati va mashhur joylari: muzeylari, memorial va monumentlari, AQSH poytaxti, Nyu-York, Beverli Hills, Liids qasri, Mark Tven, Abraham Linkoln, Tomas Edison, Ernest Heminguey, Teodor Ruzvelt, va boshqalar haqida mahlumot.

13-mavzu. Ingliz tili davlat tili hisoblangan mamlakatlar – Kanada

Kanada geografiyasi, daryosi va tog'lari, iqlimi, urf-odatlari, geografik o'rni, joylashuvi, tog'lari, daryolari, ko'llari, mamlakatlar hududini tashkil etuvchi regionlari, muhim shaharlari va iqlimi, aholisi, ajdodlari, yer maydoni, o'simliklari va hayvonot dunyosi.

14-mavzu. Ingliz tili davlat tili hisoblangan mamlakatlar - Avstraliya

Avstraliya geografiyasi, daryosi va tog'lari, iqlimi, urf-odatlari, geografik o'rni, joylashuvi, tog'lari, daryolari, ko'llari, mamlakatlar hududini tashkil etuvchi regionlari, muhim shaharlari va iqlimi, aholisi, ajdodlari, yer maydoni, o'simliklari va hayvonot dunyosi.

15-mavzu. Ingliz tili davlat tili hisoblangan mamlakatlar - Yangi Zelandiya

Yangi Zelandiya geografiyasi, daryosi va tog'lari, iqlimi, urf-odatlari, geografik o'rni, joylashuvi, tog'lari, daryolari, ko'llari, mamlakatlar hududini tashkil etuvchi regionlari, muhim shaharlari va iqlimi, aholisi, ajdodlari, yer maydoni, o'simliklari va hayvonot dunyosi.

Seminar mashg'ulotlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar:

Seminar mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

1. "Mamlakatshunoslik" faniga kirish
2. Britaniya geografik o'rni, hududi va iqlimi
3. Buyuk Britaniya tarixi
4. Buyuk Britaniya davlat tuzumi
5. Buyuk Britaniya davlat ramzlari
6. Buyuk Britaniyada ta'lim tizimi
7. Britaniyaliklarning urf-odatlari, bayramlari.
8. Buyuk Britaniya iqtisodi, s'orti va ommaviy ahborot vositalari
9. AQSH geografik o'rni, hududi, aholisi, tabiiy qazilma boyliklari
10. AQSH tarixi
11. AQSH davlat tuzumi
12. AQSH davlat ramzlari
13. AQSH ta'lim tizimi
14. AQSH madaniyati, urf-odatlari, bayramlari
15. AQSH iqtisodi va ommaviy ahborot vositalari
16. Ingliz tilida so'zlashuvchi davlatlar- Kanada
17. Ingliz tilida so'zlashuvchi davlatlar- Avstraliya
18. Ingliz tilida so'zlashuvchi davlatlar- Yangi Zellandiya

Seminar mashg'ulotlari mulg'timedia vositalari bilan jihozlangan auditoriyada o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib 'edagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

V. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil tahlim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Buyuk Britaniyaning vujudga kelishi;
2. Qirollik qabilalari: "Anglo-saksonlar, normandlar va b.";
3. Buyuk Britaniya birlashgan qirolligining geografik o'ziga hosliklari, tabiiy boyliklari;
4. Parlamentning vujudga kelishi;
5. Siyosiy partiyalarning yuzaga kelishi;
6. Angliya, Shotlandiya, Uels va Shimoliy Irlandiya tahlim tizimining o'ziga hosliklari;
7. Sanhat sohasidagi mashhur siymolar;
8. Buyuk Britaniyada ilm-fan taraqqiyoti;
9. Britaniya festivallaridagi anhana va urf-odatlar;
10. Britaniyada o'tkazilgan mashhur sport musobaqalari.

11. Amerika Qo'shma Shtatlarining vujudga kelishi;
12. AQSH taraqqiyotiga ulkan hissa qo'shgan Prezidentlar;

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalat tomonidan referatlar tayyorlash va va uni taqdimot qilish tavsiya qilinadi.

Adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar, darsliklar va o'quv qo'llanmalar ro'yxati

Ingliz tili

1. Janet Cameron, The English-Speaking World. Cideb UK, 2012.
2. Yakubov I. English speaking countries. Tashkent, 2004.
3. Bakirova X.B, XakimovX.I. Country Studies. Toshkent 2016.
4. Muminov A., Tuhtasinov I. Country Study. Tashkent, 2015.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Тошкент, "Ўзбекистон" НМИУ, 2017. – 29 б.

2. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. "Ўзбекистон" НМИУ, 2017. – 47 б.

3. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажагимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қурамиз. "Ўзбекистон" НМИУ, 2017. – 485 б.

4. David W. Blight. American History, Harvard University Press, 2012.

5. Bill Bowler and Lesley Thompson Timesaver British History Highlights Oxford Cambridge. 2005.

6. Hasan Bakhshi, John Davies, The geography of the UK's creative and High Tech economies. Nesta, 2015.

7. Voronsova E.A., Introduction to Country Studying: The United Kingdom of Great Britain and Nothern Ireland. Barnaul, 2015.

8. Ataxanova G.SH, Vishegurova S.X., KimYU.S. LECTURES ON COUNTRY STUDY. - T, 2010 (http://www.ziyonet.uz)

Internet sources:
1. http://www.britishcouncil.org
2. http://www.bbc.co.uk
3. http://www.uk.ru

4. http://encyclopedia.farlex.com
5. http://en.wikipedia.org
6. http://www.usa.gov
7. Ibrat farzandlari platformasi

Mazkur fan daturi Urganch davlat universiteti tomonidan 2024-yil 29-iyundagi 11-sonli bayonnoma bilan ma'qullangan. Fakultet bayonnomasi 2024-yil 28-iyun.
Fan/modul uchun mas'ullar: Mayliyeva G.– kafedra stajyor-o'qituvchisi
Taqrizchilar: Abidova R.X.UrDU "Ingliz tili va adabiyoti" kafedra mudiri

O'quv ishlari bo'yicha prorektor: **S.U.Xodjaniyazov**

Akademik faoliyat va registrator departamenti boshlig'i: **G'.R. Matlatipov**

Xorijiy filologiya fakulteti dekani: **Z.O. Jumaniyozov**

Ingliz tili va adabiyoti kafedrasi mudiri: **R. X. Abidova**

Tuzuvchi: **Mayliyeva G.**